

Moren: Nasriden van Granada 1231 - 1492

Het zelfstandige koninkrijk Granada was het enige Moorse rijk in al-Ándalus dat na het vertrek van de Almohaden in 1269 overbleef. Ingeklemd tussen de machtige christelijke rijken in het Noorden en die van de islamieten in Noord-Afrika bleef het intact tot 1492. In dat jaar viel het laatste bolwerk van de Moren in handen van de christelijke koningen. De Reconquista was voltooid.

Laatste Moorse bolwerk

Het koninkrijk van Granada was het enige rijk dat in Moorse handen bleef nadat de Almohaden door de christelijke koningen waren verslagen en zich hadden teruggetrokken in Afrika. Vanaf de stichting van dit rijk in 1231 door Mohammed I ibn Nasr (stamvader van de dynastie der Nasriden), zat het ingeklemd

tussen het koninkrijk van Castilië en het sultanaat van de Meriden, een Berber-dynastie die de macht in Noord-Afrika van de Almohaden had overgenomen.

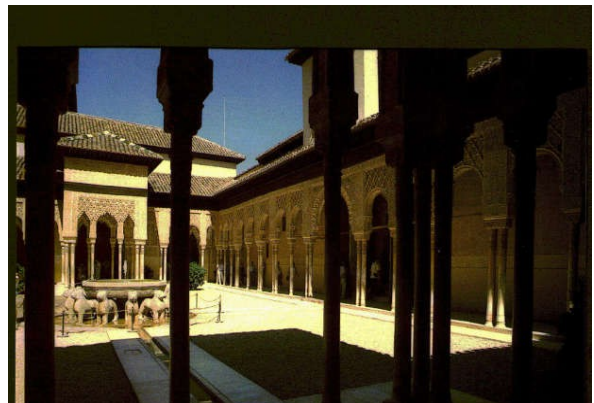
Zolang Granada als zelfstandig rijk heeft bestaan, was het een toevluchtsoord voor moslims die zich in de door de christenen bezette gebieden niet meer wisten te handhaven.

De Nasriden konden slechts standhouden door nu eens met de

ene partij, dan weer met de andere allianties af te sluiten. Waarschijnlijk heeft Ibn Nasr in 1236 Fernando III, de toenmalige vorst van Castilië, geholpen bij de verovering van Córdoba, in ruil waarvoor hij zijn macht in Granada mocht uitbouwen. Ibn Nasr was in elk geval een politiek evenwichtskunstenaar, want hij wist zijn positie te consolideren en te handhaven gedurende een regeerperiode van tweeënveertig jaar. Tijdens zijn bewind ontwikkelde de stad Granada zich tot een metropool, er werden nieuwe moskeeën en badhuizen gebouwd en er werd een begin gemaakt met de constructie van één van de meest beroemde bouwwerken uit de Moorse periode, het Alhambra.

Christelijke overmacht

Rond 1285 sloot de opvolger van Ibn Nasr, Mohammed II, een pact met de Meriden om zich de christelijke koningen Alfonso X en Sancho IV van het lijf te houden. Daardoor verslechterde de verhouding tussen de Moren van Noord-Afrika en de christenen, wat tot gevolg had dat de repressie van moslims die in de christelijke gebieden leefden, werd opgevoerd. Later, aan het begin van de veertiende eeuw was er opnieuw sprake van een verschuiving van het machtsevenwicht en konden de Nasriden niets anders doen dan berusten in de toenemende kracht van Castilië. Maar de balans sloeg definitief door in 1340, toen de Noord-Afrikaanse heersers, die van plan waren al-Ándalus opnieuw te veroveren, in de slag bij het riviertje de Salado een overweldigende nederlaag werd toegebracht door de gezamenlijke strijdkrachten van Aragón, Castilië en Portugal.

Een periode van verwarring brak aan, niet alleen omdat Granada zich nog steeds van twee kanten bedreigd wist, maar ook omdat er burgeroorlogen uitbraken die het land ernstig verzwakten. De kracht van de christenen nam alleen maar toe, vooral door het samengaan van de koninkrijken Aragón en Castilië in 1479 door het huwelijk van Fernando en Isabel, de *Reyes Católicos*, die, gestimuleerd door de clerus, zich in naam van het christelijk geloof ten doel stelden Spanje geheel te zuiveren van de islam.

Boabdil
1459? - 1527

Nadat in 1462 Gibraltar was veroverd door de christenen, waardoor Granada dreigde te worden afgesneden van Noord-Afrika, riepen de Nariden nogmaals de hulp in van hun geloofsgenoten in Noord-Afrika, maar het was tevergeefs. Steeds meer steden gelegen in het rijk van Granada vielen in handen van de christenen zoals Ronda, Almeria en Málaga. In 1487 besteeg de laatste Naridenvorst de troon, Mohammed XII Abu Abdallah, wiens naam door de christenen verbasterd werd tot Boabdil.

De val van Granada

In 1491 begon het beleg van Granada dat meer dan zes maanden duurde. Vooral in de winter leed de stad onder het gebrek aan bevoorrading. Uiteindelijk werd overeengekomen dat de stad zich zou overgeven onder zeer acceptabele condities. Fernando garandeerde de islamitische bewoners van Granada dat zij hun geloof zouden kunnen blijven uitoefenen en dat hun taal en gewoontes gerespecteerd zouden worden. Boabdil ging akkoord en

overhandigde op 2 januari de sleutels van de stad aan de Reyes Católicos. De moeder van sultan Boabdil zou haar zoon, toen deze haar jammerend het nieuws vertelde berispt hebben met de woorden: 'Huil je, mijn zoon als een vrouw om het verlies van haar stad, die je niet als een man wist te verdedigen?' Daarmee was een einde gekomen aan de Moorse periode die in 711 begon en voor het Zuid-Oostelijk deel van het huidige Andalusië bijna acht eeuwen heeft geduurd.

De val van Granada had grote gevolgen voor de islamieten die al sinds eeuwen in dit gebied woonden, want de christelijke koningen deden hun fraaie beloften omtrent vrijheid van geloof, taal en cultuur niet lang gestand. In 1501 decreteerden Fernando en Isabel dat: 'God ons heeft uitverkoren om het koninkrijk van Granada te zuiveren van ongelof' en bevalen de islamieten zich te ontdoen van hun persoonlijkheid door het opgeven van geloof, taal en gewoontes op straffe van de dood. Deze fanatieke houding gold niet alleen de islamieten, maar ook de joden en mensen die zich eerder onder dwang tot het christendom hadden bekeerd (*conversos*). Dit luidde een massale landelijke exodus in, een uittocht die voor het land een verlies betekende van zeer veel bekwame ambachtslieden, bestuurders, geleerden en kunstenaars. Het zou een aderlating blijken die de sociaal-economische ontwikkeling van Spanje ernstig zou belemmeren.

Willem Peeters, 29 januari 2010